

پیش‌خوان

پیش‌خوان

خوانشی از تاریخچه یک گروه سرود پر خاطره

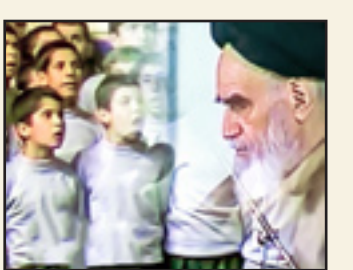
مادر برام قصه بگو…

■ **محمد رضا کائینی**

نوجوانان ایرانی در دهه ۶۰ سرودهایی با مضمون ایشار و شهادت را به خاطر می‌آوردند که بس شورآفرین و انگیزه‌بخش بود. از این‌ روی و طی مدتی کوتاه، گروه

سرود آباده شهرتی بسزا یافت و در بسا محافل مهم به اجرای برنامه پرداخت. اینک سه دهه از آن مقطع می‌گذرد و دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی، به انتشار مجموعه خاطرات بانیان و اعضای این گروه پرداخته‌است. بهنام باقری تدوینگر «مادر برام قصه بگو» در دیپاچه آن و چند و چون گردآمدن مطالب کتاب و پرداخت آنها چنین آورده است:

«بیست‌وششم اسفند۱۳۶۶، روزی که بچه‌های گروه سرود آباده در ساختمان پاستور نهاد ریاست جمهوری، در محضر آقای خامنه‌ای رئیس‌جمهور وقت، سرود اجرا کردند، من ۲۶ روز بیشتر سن نداشتم و بالطبع هیچ درکی از عشق و شور و نشاط دهه چله‌ای‌ها و دهه پنجاهی‌ها، از سرودهای این گروه در دهه شصت، اما بعدها که بزرگ و بزرگ‌تر شدم هم سرودها را شنیدم و صفا کردم هم از عشق و صفای بزرگ‌ترهای دهه شصت، به سرودهای این گروه مطلع شدم. عشق و مصفايي که معمولاً از آن با عنوان نوستالوژی دهه شصتی‌ها یاد می‌کردند و می‌کنند. نمونه‌اش همین نظرهایی است که نوجوان‌ها و جوان‌های آن دوران، زیر پست اینستاگرامی اجرای گروه سرود آباده، در حضور حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دوران ریاست جمهوری گذاشته‌اند. البته اینجا تنها چند نمونه از بین حدود ههزار کامنت است. کار هنری‌ای که آنچنان بین مردم محبوبیت داشته که بعد از گذشت حدود ۳۰ سال، هنوز مردم از

► **دهه ۶۰** حسینیّه جماران، اجرای گروه سرود آباده در محضر امام خمینی

آن به نیکی یاد می‌کنند، حتماً ارزش تاریخ‌نگاری و خاطره‌نگاری دارد هم به عنوان ثبت بخشی از تاریخ فرهنگی انقلاب اسلامی ایران و هم به عنوان تجربه‌نگاری برای استفاده در حال و آینده. آذرماه سال ۱۳۶۵ که چند ماه از همکاری مؤسسه فرهنگی خاکریز ایمان و اندیشه با دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی در عرضه تاریخ شفاهی می‌گذشت، پروژه تدوین تاریخ شفاهی گروه سرود آباده، از طرف دفتر مطالعات به مؤسسه خاکریز پیش نهاد شد. خاکریز هم بنا به جبر شرایط یا اختیار، توفیق اختیاری یا اجباری انجام این پروژه، به بنده سپرده شد. قرار شد عزیزان دفتر مطالعات، فایل پیاپه‌سازی شده همه مصاحبه‌هایی را که برادر عزیز آقای محمد مهدی رحیمی، در سال ۱۳۹۳ در تیب داده بود، در اختیار بنده قرار دهند تا آنها را مطالعه کنم، طرح تدوین را بنویسم و در صورت توافق درباره طرح، کار را ادامه دهم. آنچه در ابتدای کار تصور می‌کردم، پروژه کوچک و جمع‌جوری بود، ولی وقتی فایل‌ها را از بچه‌های تاریخ شفاهی دفتر جمع کردم بس ناآواری دیدم حدود یک میلیون کلمه، یعنی چیزی حدود ۳هزار صفحه اس‌ت. تقریباً تا جایی که مقدور بود، آقای رحیمی زحمت کشیده بودند و با تمام اعضای گروه سرود و دست‌اندرکاران آن مصاحبه کرده بودند. راستش اول کار، کمی به خاطر حجم بسیار تحقّق، سرخورده شدم و شاید اگر موقعیتش بود، از پذیرفتن پروژه منصرف می‌شدم، ولی این حرف یکی از مسئولان تاریخ شفاهی دفتر که موقع تحویل فایل‌ها گفت تا حدودی مجابم کرد که کار را شروع کنم؛ این پروژه، گل پروژه‌های تاریخ شفاهی فرهنگی دفتره…! البته آن موقع فقط بحث نوشتن طرح بود، اگر در مرحله تنظیم طرح، به این نتیجه می‌رسیدم که تدوین این حجم از پروژه طاقت‌فرساست، می‌توانستم از قبول تدوین خودداری کنم. بالاخره بعد از چند روز، نوشتن طرح را شروع کردم که سه ماه بعد، یعنی اسفندماه به پایان رسید. طرح را فرستادم و چند نفر از اعضای تاریخ شفاهی دفتر، آن را مطالعه کردند و جلسه بحث و بررسی طرح، اوایل سال ۱۳۹۶ برگزار شد. بعد از دو سه جلسه بحث و چکش کاری، طرح نهایی آماده شد و تدوین مجموعه تحقیق ۳هزار صفحه‌ای آن عهده‌دار شدم…»

■ **انوشه میر میر عشی**

در روزهایی که بر ما گذشت، عالم مجاهد و ثابت قدم آیت‌الله حاج شیخ احمد جنتی، بار دیگر به عنوان یکی از فقهای شورای نگهبان منصوب شد.این مناسبت موسمی است که حیات سیاسی این روحانی انقلابی، مورد بازخوانی مستند قرار گیرد. در مقال بی آمده، نویسنده درصدد است به چنین خوانشی دست زند. امید آنکه تاریخ پژوهان انقلاب اسلامی و عموم علاقمندان را مغفید و مقبول آید.

■ ■ ■

■ **در ک خفقان دوره رضاخانی**

آیت‌الله حاج شیخ احمد جنتی لادانی اصفهانی، تنها فرزند «ملاهاشم» و «فاطمه خانم» در سوم اسفند ۱۳۰۵ ش، در روستای لادان در سه کیلومتری غرب اصفهان به دنیا آمد. پدر ایشان در عین اینکه به تدریس در حوزه علمیه اصفهان می‌پرداخت، محل رجوع و رتق و فتق امور مردم روستای «لادان» نیز بود و در همان حال به کار کشاورزی هم اشتغال داشت. مادر ایشان هم بانویی با دانش قرآنی و به شدت معقید به شریعات و اهل مراعات آن بود.

آیت‌الله از سن هشت سالگی، به مکتب‌خانه محله «کوهانستان» رفت و بعد از طی مقدمات، به دلیل نبود مدرسه در محل زندگی شان، به حوزه علمیه و مدرسه «جدبزرگ» اصفهان آحوزاری که پدرش در آن تدریس می‌کردآ وارد شد. در حوزه علمیه اصفهان علاوه بر تحصیل نزد پدر، از محضر اساتیدی چون حجج‌اسلام: «سید ابوالقاسم هرندی»، «سید محمد هاشمی»، «میرزا محمود معین»، «حیدرعلی سلواتی»، «روح‌الله امامی» و «سید محمدباقر سدهی» و حضرات آیات: «سیدمحمدباقر لبطیجی» و «شیخ‌احمد فیاض» و «حاج شیخ علی مشکاتی» استفاده کرد.

دوره نوجوانی آیت‌الله جنتی مصادف شده بود با دوران اختناق و تعدی رضاخانی‌دورانی که پدر با وجود

دهه ۶۰ آیت‌الله احمد جنتی

د

ترور شخصیت دشمنان ضدانقلاب و سیاسیون منتقد داخلی، از طرف آیت‌الله جنتی، با بی‌اعتنایی کامل مواجه شده و تأثیری بر مواضع اصولی وی به ویژه در تصمیم‌گیری‌های مهم او در شوروی نگهبان ندااشته است. این پیر جوان دل پس از دریافت این خبر که از سوی وزارت خزانه‌داری امریکا به‌دلیل «جلوگیری از انتخابات آزاد» تحریم شده است، با زبانی طنز اظهار داشت: «اگر امریکا پول یا تملکاتی متعلق به ایشان را در خارج از کشور پیدا کرد، حتماً اقدام به مصادره‌اش بکند…»

خوانشی تحلیلی از حیات سیاسی آیت‌الله احمد جنتی

پیر علم و جهاد

انقلابی و بی‌اعتنا به ترور شخصیت

بر خورداری از جایگاه استادی در حوزه علمیه، اجازه پوشیدن لباس روحانیت را نداشت و بانوان متدین نیز رعایت حجاب اسلامی رانداشتند. مشاهده فضای خفقان و سیاست‌های دین‌سنجیزانه پهلوی اول، ممنوعیت برپایی مجالس مذهبی و عزاداری برای اباعبده(ع)، سرکوب‌ها،کنسرها و… در شکل‌گیری شخصیت سیاسی آیت‌الله جنتی تأثیر زیادی داشت. به هر روی در آن شرایط شورار، ایشان پس از تکمیل رده‌س سطح حوزه، در سال ۱۳۲۴ ش، یعنی چهار سال بعد از تبعید رضاخان از کشور توسط انگلیسی‌ها برای ادامه تحصیل به قم مهاجرت کرد.^(۱)

■ **دوران مبارزه و جهاد**

دوران طلبگی آیت‌الله جنتی در قم، با فعالیت‌های جمعیت فدائیان اسلام هم‌زمان شد و مشاهده تفکر و عمل انقلابی آنان نیز در شکل‌گیری روحیه انقلابی ایشان تأثیر گذاشت. اما از ابتدای شروع دوران مبارزه، آیت‌الله جنتی در صف یاران امام خمینی در مبارزات هم‌روز پهلوی قرار گرفت. زیر از آنجا که ایشان از همان سال‌های ورود به قم و تحصیل در حوزه علمیه آن، علاوه بر شرکت در درس‌های آیت‌الله‌العظمی بروجردی، در مدرسه امام خمینی نیز حاضر می‌شد، خیلی سریع به جگر هم‌رازان پیوست. چنانچه در خاطرات خود درباره این موضوع گفته‌اند: «ما از آن وقتی که حضرت امام حرکت انقلابی خود را آغاز کردند، روی عشق و علاقه و محبت و ارادتی که به ایشان داشتیم و روی حساب و شیطفه‌خستی که داشتیم او این‌ا که مدت‌های زیادی در درس ایشان حاضر بودیم و از روحيات و اخلاقیات و بینش ایشان استفاده می‌کردیم، خودمان را موظف دیدیم که تا آنجایی که توان داریم، در این حرکت انجام وظیفه کنیم و بدین جهت از اول به صورت مأنظم و پراکنده، در نشر افکار انقلابی به صورت سخنرانی و منبرها شروع به کار کردیم…»

بی‌تردید ورود به فضای مبارزه، از چشم مأموران امنیتی

ماهان کرمان محکوم و سپس محل تبعید وی به کاشمر تغییر داده شده‌است.

ضمناً یاد شده یکی از امضاکنندگان ذیل تلگرافی که جهت خمینی به فرانسه مخیره شده، بوده است.

۲- احمد جنتی لادانی فرزند هاشم، شغل واعظ؛ نامبرده بالا یکی از روحانیون بسیار ناراحت و افراطی و از طرفداران خمینی می‌باشد که دارای سوابق ممتد بازداشتی و تبعیدی است. مشارالیه به‌منظور اثبات وفاداری خویش به خمینی و بزرگداشت خاطره ۱۵ خرداد، درصدد فراهم نمودن برنامه‌هایی بوده که به همین سبب در شهرستان قم دستگیر و به مرکز اعزام و برابر قرار تأمین روز ۱۳۵۷/۳/۱۲ بازپرسی شعبه ۱۲ دادستانی از تش بازداشت و سپس با قرار تبدیل تأمین روز ۵۷/۴/۵، از زندان مرخص و جهت وی قرار منع پیگرد صادر گردیده است. رئیس اداره یکم عملیات و بررسی، بهر‌میرداری شد. به عرض رسید مقرر فرمودند مشکینی آزاد و جنتی تعقیب شود.^(۲)

■ **فعالیت‌های فرهنگی در دوره تبعید**

در سال‌های مبارزه، آیت‌الله جنتی سه بار دستگیر و به زندان رفت و مجموعه‌سه‌ماه زندانی شد. همچنین به مدت سه سال هم به اسدآباد همدان تبعید شد. او در شرایط تبعید نیز دست از مبارزه برنداشت و در قالب فعالیت‌های دینی و فرهنگی، به آگاه‌ساختن مردم پرداخت. به صورتی که در اسناد ساواک مربوط به اسنان همدان، اسناد جالبی از فعالیت‌های ایشان دیده می‌شود:

«موضوع: شیخ احمد جنتی لادانی فرزند هاشم، تبعیدی سیاسی. تاریخ: ۱۳۵۴/۱۱/۲۴ نامبرده بالا جلسه‌ای به نام قرائت قرآن تشکیل داده و هر هفته در منزل یکی از افراد مشروحو زیر می‌باشد. ۱- شیخ کاظم حمزه‌ای، شغل طلبه ۲- حاج شیخ حسن مروج، شغل واعظ ۳- روح‌اله صادقی، شغل آموزگار ۴- نوروزعلی نظری، شغل آموزگار ۵- حاجی قربان شعبانی، شغل کاسب ۶- شخصی به‌نام طاهر ۷- ناصر شعبانی، شغل کاسب ۸- قدرت‌اله سالمی، شغل لوکس فروش ۹- علی آقا حمزه‌ای، شغل کتابفروش ۱۰- محمدعباس قهرمانی، شغل نماینده… ملی در اسدآباد ۱۱- حاج علی‌اکبر قهرمانی، شغل تاجر ۱۲- حاج ابراهیم قهرمانی، شغل تاجر و عده دیگری که هنوز شناخته نگردیده‌اند.

نظری به یک‌شنبه: ۱- با توجه به دسترسی شنبه به صحت خیر می‌توان اطمینان نمود.

۲- در مورد نفوذ در جلسه و اطلاع از فعل و انفعالاتی که در جلسه موصوف رخ می‌دهد، به همکار آموزش لازم داده شد که نتایج حاصله به موقع اعلام خواهد شد.

۳- تاکنون چندین مرتبه با ژاندارمری در مورد عدم تشکیل اینچنین جلساتی، از طرف یاد شده مکاتبه گردیده و مواردی از دستورالعمل‌های موجود در مورد رفتار با تبعید شدگان یادآور گردیده است که در نتیجه مدتی است یاد شده فوق از سخنرانی در منبر خودداری ولی در نماز جماعت شرکت می‌نماید.

۴- در مورد ردیف‌های ۹، ۸، ۷، ۶ شماره ۹/۳۱۳-هـ/۵۴/۲۱۷، منعکس گردیده است. نظریه چهارشنبه: نظریه یک‌شنبه مورد تأیید می‌باشد.»^(۳)

■ **کارگزار ساده‌زیست نظام اسلامی**

پس‌پوزری انقلاب اسلامی، یاران امام‌ هجده‌م مسئولیت‌های فراوانی برای برپایی نظام جمهوری اسلامی شدند و همچنین نقش آفرینی‌های مهمی برای ایجاد نهادهای انقلابی داشتند. آیت‌الله جنتی هم مانند بسیاری از آنان، در شرایطی که عدانقلاب با تمام قوا و در عرصه‌های مختلف به جنگ با نظام نوپای جمهوری اسلامی آمده بود، خدمت در بخش‌های مختلف را آغاز کرد. برخی از فعالیت‌ها و مسئولیت‌های ایشان، در عمر چهار دهه‌ای نظام جمهوری اسلامی به شرح زیر است:

«محرماً به‌استحضار می‌رساند:نامبردگان بالا آیت‌الله مشکینی و آیت‌الله جنتی آ، در تاریخ ۵۷/۹/۲۴ هـ، پس از شروع ساعات منع عبور و مرور در شهرستان قم از طرف مأموران فرمانداری نظامی قم بازداشت و در بازرسی‌های معموله از آنان، پیش‌نویس اعلامیه مضره دستنویسی که به‌امضای چند نفر از روحانیون سابقه‌دار رسیده، به‌دست آمده است.

سابقه:

۱- علی‌اکبر فیض مشکینی فرزند علی، شغل واعظ؛ نامبرده بالا یکی از روحانیون افراطی و از طرفداران خمینی می‌باشد که در فعالیت‌های ضدامنیتی و تحریک

طلاب علوم دینی و متعصبین مذهبی دخالت داشته که به همین جهت طبق رأی کمیسیون امنیت اجتماعی شهرستان قم در سال ۵۲ هـ، به سه سال اقامت اجباری در

۹ جوان | شماره ۶۵۲۴

ایشان اما در سخنرانی‌های خویش، روحانیت را نیز از اشرافی‌گری نهدی کرده و به آنها برای تجمل‌گرایی و دنیاپرستی هشدار می‌دهد. به‌عنوان نمونه آیت‌الله در جمع مسئولان دفاتر نمایندگان سپاه پاسداران، ضمن انتقاد تند از اشرافی‌گری برخی روحانیون اظهار داشت: «یک روحانی، زمانی می‌تواند دارای نفوذ کلام و تأثیر در میان مردم و نفوس جامعه باشد که خودش سالم باشد. سالم بودن هم در درجه اول، با ساده‌زیستی همراه با ایمان و اخلاص شکل می‌گیرد… ما الان گرفتار افرادی هستیم که یا در لباس روحانیت یا خارج از لباس روحانیت، تشریفاتی هستند، یعنی خانه اشرافی، ماشین اشرافی، دارایی‌های زیاد، ثروت‌های کلان و امثال اینها!ایمان مردم را متزلزل می‌کند…»

به هر روی ساده‌زیستی آیت‌الله تا بدان‌سان عیان است که حتی پایگاه‌های خبری ضدانقلاب خارجی به آن اذعان دارند و کنتمانش نکرده‌اند. می‌توان گفت زندگی ساده ایشان، باید الگویی برای همه مسئولان نظام جمهوری اسلامی، در نحوه استفاده از بیت‌المال و دوری از دنیاطلبی باشد.^(۴)

■ **فرزندآن آیت‌الله جنتی**

خاندان به آیت‌الله جنتی و همسرش مرحومه صدیقه مفطاری(جان نثاری). چهار فرزند عطا کرد:

۱- حسین جنتی که عضو سازمان مجاهدین خلق بود و در سال ۶۱، در درگیری‌های مسلحانه منافقین با نظام کشته شد. آیت‌الله جنتی بعد از پیروزی انقلاب و بعد از زاویه گرفتن سازمان مجاهدین خلق با نظام و امام، پسرش حسین را به خاطر عضویت در این سازمان، طرد کرده بود. حسین فرزند پسری داشت به نام محسن که بعد از مرگ پدر و تحت تربیت پدرزیرکش (آیت‌الله جنتی)، رشد یافت و از اعضای فعال بسیج بود. اما ۱۵ سال بعد، در حالی که در مأموریت بسیج مشغول گشت‌زنی بود، در یک تصادف از دنیا رفت.

۲- محمدجتی که در سازمان تبلیغات اسلامی فعالیت دارد. وی سعی می‌کند مواضع سیاسی آشکاری نداشته باشد و همچنین از حضور در رسانه‌ها ابا دارد.

۳- علی جنتی که به گروه موسوم به کارگزاران سازندگی گرایش دارد و اصلاح‌طلب محسوب می‌شود. او در دهه ۶۰ و ۷۰، به ترتیب استاندار خوزستان و خراسان شد. در زمان استانداری او در خراسان بود که ناآرامی‌های حاشیه‌نشینان شهر مشهد، در سال ۱۳۷۱ رخ داد. او در دولت حسن روحانی، مدتی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بود. دورانی که با حاشیه‌های فراوان طی شد. جالب است که آیت‌الله جنتی، از منتقدان موضع عملگرذ پسرش در دوره ریاست بر وزارت ارشاد محسوب می‌شد.

۴- حسن جنتی که تاجر و ساکن اصفهان است. آیت‌الله جنتی «حسن» را بیش از بقیه فرزندانش دوست دارد و درآمد او را از حلال‌ترین درآمدها می‌داند.^(۵)

■ **کلام آخر**

صراحت لهجه و پایداری بر اصول نظام، در مشی فکری و عملی و همچنین عملگرذ انقلابی در شورای نگهبان باعث شده که آیت‌الله جنتی در طول چهار دهه گذشته، مورد هجمه و تهدید دشمنان نظام از یکسو و عناصر فریگرا از سوی دیگر قرار گیرد. این دشمنی تا بدان پایه پیش رفته است که هجمه و انتشار مطالب هجوآمیز علیه ایشان در رسانه‌هایی چون: «رادپوردا»، «بی‌بی‌سی فارسی»، اینترنشنال و… اصلاحمر عجیبی قلمداد شد. اما از آنجایی این هجمه عریب‌می‌شود که از سوی کانون‌های تبلیغی داخلی –مدت‌تا فریگرا و زاویه‌دار با آرمان‌های امام- علیه ایشان انجام می‌گیرد. گاهی این هجوم، کاملاً جنبه توهین به خویش می‌گیرد. به طوره مثال عطف‌الله مهاجرانی- وزیر ارشاد دولت اصلاحات- بعد از فرار از ایران رماتی نوشت به نام «بهشت خاکستری» و با طرحی شخصیتی در رمانش به نام «جنت ساز»، به هجو روحانیت و شخص آیت‌الله جنتی پرداخت. همچنین با شریعت فتنه ۸۸ و در مقابل ابراز مواضع انقلابی و دفاع همه‌جانبه آیت‌الله جنتی از رهبری و نظام، هجمه سران فتنه و طرفداران آنها به ایشان، چند برابر شد! نامه‌های توهین آمیز شیخ مهدی کروبی به آیت‌الله جنتی، از شروع قضایای فتنه ۸۸ تا به امروز، از جمله این هجمه‌هاست. البته این رویکرد دشمنان ضدانقلاب و سیاسیون منتقد داخلی، از طرف آیت‌الله جنتی، با بی‌اعتنایی کامل مواجه شده و تأثیری بر مواضع اصولی وی، به‌ویژه در تصمیم‌گیری‌های مهم او در شورای نگهبان نداشته است. این پیر جوان دل پس از دریافت این خبر که از سوی وزارت خزانه‌داری امریکا به‌دلیل «جلوگیری از انتخابات آزاد» تحریم شده است، با زبانی طنز اظهار داشت: «اگر امریکا پول یا تملکاتی متعلق به ایشان را در خارج از کشور پیدا کرد، حتماً اقدام به مصادره‌اش بکند!»

■ **منابع:**

۱- مرکز اسناد انقلاب اسلامی، «آیت‌الله احمد جنتی به روایت اسناد اسواک»، چاپ اول ۱۳۹۸ ش، فصل اول (از تولد تا شهریور ۱۳۰۰)

۲- مرکز بررسی اسناد تاریخی، «شهید آیت‌الله سیدمحمدرضا سعیدی به روایت اسناد ساواک»، وزارت اطلاعات، چاپ اول ۱۳۷۶ ش، ص ۳۴۴

۳- مرکز بررسی اسناد تاریخی، «آیت‌الله‌العظمی‌علی‌اکبر فیض مشکینی به روایت اسناد ساواک»، نشر مؤسسه فرهنگی راه‌الحديث، چاپ اول ۱۳۹۳ ش، ص ۴۲۰

۴- مرکز بررسی اسناد تاریخی، «انقلاب اسلامی به روایت اسناد ساواک»- روزشمارانستان همدان- جلد دوم، نشر وزارت اطلاعات و چنار، ص ۸۹

۵- سایت شورای نگهبان

۶- سایت روزنامه ندبای اقتصاد

۷- سایت روزنامه انتخاب

دهه ۶۰ آیت‌الله احمد جنتی در کنار فقها و حقوق‌دانان دوره نوجوانی نگهبان